

TER BESLISSING
Aan
de minister

Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Evaluatie CW2016 met verzendbrieven incl
vooraankondiging hoofdlijnenbrief

Datum
9 november 2023

Notanummer
2023-0000254419

Bijlagen
1. Evaluatie CW2016

Aanleiding

Naar aanleiding van de bespreking op 1 november jl. zijn beide aanbiedingsbrieven bij het rapport van de evaluatie CW 2016 aangepast.

Beslispunten

- De aanbiedingsbrieven voor beide Kamers zijn aangepast, om uit te leggen wat we gaan doen en te benadrukken dat we hier al mee bezig zijn. Als u hiermee instemt is het verzoek om bijgaande (aangepaste) aanbiedingsbrieven te ondertekenen.
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota en de eerder voorgelegde nota's conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's? Omliggende delen worden voorafgaand aan openbaarmaking onzichtbaar gemaakt.

Kernpunten

- In het voortraject van de evaluatie CW is geconcludeerd dat we de kabinetsreactie op de evaluatie zouden koppelen aan een hoofdlijnenbrief. Dit naar aanleiding van een toezegging aan het lid Snels en ook de roep vanuit de Raad van State om te komen tot een bredere visie op de comptabele regelgeving en het begrotingsproces. Deze brief vormt de basis voor een agenda op dit terrein voor de komende jaren.
- Deze hoofdlijnenbrief gaat in ieder geval in op vijf thema's:
 - Brede welvaart
 - Duurzaamheid en klimaat
 - Begrotingsproces en transparantie
 - Verslaggeving en administratie
 - Kabinetsreactie op de Evaluatie CW2016.
- Omdat een aantal onderwerpen uit de evaluatie duidelijk overlapt met vooral begrotingsproces, transparantie en administratie, zijn de hoofdlijnenbrief en een kabinetsreactie op de evaluatie sterk verbonden.
- Het is van belang dat de hoofdlijnenbrief breed gedragen wordt. Dat betekent een intensief proces met alle belanghebbenden, waarin de resultaten van de evaluatie, maar dus ook breder de onderwerpen van de hoofdlijnenbrief aan de orde komen. Te denken valt daarbij aan gesprekken met alle departementen vanuit administratie, begrotingsproces en evaluatiefunctie, waarin ook de input uit de praktijk aan de orde komt. Daarnaast is gezamenlijkheid met de Raad van State

en de Algemene Rekenkamer gewenst. In de oplegbrief wordt ook expliciet de TK uitgenodigd mee te denken en wordt ambtelijk overleg aangeboden.

- We verwachten de hoofdlijnenbrief in de eerste helft van 2024 op te kunnen leveren.

Toelichting

De evaluatie van de Comptabiliteitswet 2016 (CW) gaat in op de volgende onderwerpen:

- Artikel 2.27 (ISB's en beroep op spoed). De evaluatie ziet dat vooral de Staten-Generaal hier wijzigingen in willen aanbrengen, wat met het amendement Heinen gebeurd is. Advies: monitor en codificeer dat.
- Artikel 3.1: ex ante doeltreffendheid/doelmatigheid bij voorstellen. De evaluatie stelt voor hier niets in te wijzigen, maar wel de informatievoorziening over 3.1 te versterken.
- De voorhangprocedure (artikel 4.7): de Kamer meenemen bij privaatrechtelijke handelingen, bv KLM of het sluiten van een overeenkomst over de gaswinning met de "Olies" (motie Nijboer). Advies is om over de afbakening van wat voorhang krijgt met de Kamer in gesprek te gaan (thema's/grensbedragen) en een aantal wijzigingen aan te brengen.
- Begrotingsfondsen (artikel 2.11): de evaluatie stelt dat het artikel op zich goed werkt bij "echte" investeringsfondsen zoals het Mobiliteitsfonds, Deltafonds en Defensiematerieelfonds, maar dat afspraken in de praktijk bij de verdeelfondsen (NGF, Klimaatfonds i.o., Transitiefonds i.o.) niet altijd even duidelijk zijn en dat er daarom een aanvullend afwegingskader nodig is.
- De rol van de minister van Financiën in financieel beheer en begrotingsbeheer. De evaluatie geeft aan dat de rolverdeling zoals de CW die in de basis regelt, goed is, met een belangrijke verantwoordelijkheid voor vakministers (ministeriële verantwoordelijkheid), en een ondersteunende en bevorderende rol voor de minister van Financiën. Problematisch is het feit dat men in de praktijk vaak geen weet heeft van deze inrichting of dat men van mening is dat de minister van Financiën de verantwoordelijkheid op het terrein van financieel beheer van een collega-minister moet overnemen indien zich daar problemen voordoen.
- Verplichtingen (naast kasuitgaven en kasontvangsten onderdeel van de begroting). In het rapport wordt voorgesteld om hierover de informatievoorziening te versterken, zodat duidelijk is wat het verplichtingenbegrip betekent. Ook wordt het belangrijk geacht om te bezien of er een doelmatige manier is om meer relevante informatie over verplichtingen en het verplichte deel van de kasbudgetten te verstrekken.
- Risicomanagement. In het rapport wordt aanbevolen om risicomanagement in de CW op te nemen als verantwoordelijkheid voor elke minister.
- Zero-base budgetteren. De aanbeveling hier is om in de evaluatiecyclus meer expliciet de mogelijkheid te overwegen om beleid af te schaffen.
- Meerjarig budgetteren. In het rapport wordt aanbevolen vaker strategische meerjarenplanningen te maken en ramingen te versterken.
- Verwevenheid tussen de eerste en tweede lijn control. Hier worden punten voor verbetering gezien die vooral gaan over kennisoverdracht en informatievoorziening.

- Zaken over de wet zelf (moderniseringsdoelen, memorie van toelichting, uitvoerbaarheid, bekendheid van de CW en budgetrecht). Op hoofdlijnen stelt de evaluatie dat de CW doel treft, maar dat met name de uitvoerbaarheid onder druk staat door soms onduidelijke en ondoelmatige processen, en doordat het parlement begrotingen wel sneller zou mogen behandelen.

Communicatie

Geen actieve communicatie noodzakelijk tot de hoofdlijnenbrief inclusief kabinetsreactie geformuleerd is.

Politiek/bestuurlijke context

Met de brief wordt een aantal moties/toezeggingen ingevuld.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING
Aan
de minister

Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Nota aanbieding rapport evaluatie Comptabiliteitswet
2016

Datum
4 september 2023

Notanummer
2023-0000195841

Bijlagen
geen

Aanleiding

Het rapport van de evaluatie van de Comptabiliteitswet 2016 is afgerond.

Beslispunten

- Bent u akkoord met het verzenden van het rapport aan de Eerste en Tweede Kamer? Zo ja, wilt u de aanbiedingsbrieven ondertekenen?
- Bent u ermee akkoord de kabinetsreactie op de evaluatie aan het volgende kabinet te laten?
- Bent u akkoord met het openbaar maken van deze voorliggende nota conform de beleidslijn Actieve Openbaarmaking Nota's 2022?

Kernpunten

- Conform artikel 10.1 Comptabiliteitswet 2016 is een evaluatie naar de Comptabiliteitswet 2016 uitgevoerd. U heeft toegezegd het rapport begin september te verzenden aan de Tweede Kamer (Kamerstukken II, 2023, 31 865, nr. 230). Het rapport zal ook aan de Eerste Kamer worden aangeboden.
- De onafhankelijkheid van de evaluatie is geborgd door de inzet van een onafhankelijke begeleidingscommissie.
- Het rapport geeft de resultaten van het evaluatieonderzoek naar de Comptabiliteitswet 2016 en doet hiermee een aantal toezeggingen af. De conclusie van het rapport is dat de CW 2016 de beoogde doelen van de modernisering van de 'oude' CW 2001 realiseert.
- Gezien de demissionaire status van het kabinet, is het advies om een inhoudelijke kabinetsreactie op het rapport aan een volgend kabinet te laten.

Toelichting

Onafhankelijkheid evaluatieonderzoek

Het evaluatieonderzoek vond plaats onder begeleiding van een stevige, onafhankelijke begeleidingscommissie. De voorzitter van de commissie was de DG Rechtspleging en Rechtshandhaving van het Ministerie van Justitie en Veiligheid, Anneke van Dijk. Zij stuurde de begeleidingscommissie aan die zorgdroeg voor het verloop van het proces en bewaking van planning en inhoud van de evaluatie.

ja beetje
vreehd
ert
reactie
aan
volgend
kabinet
te laten?
CW
niet
politiek
lyket
me?

Verder nam een aantal wetenschappelijk experts deel:

- Prof. mr. dr. Solke Munneke, hoogleraar staatsrecht aan de Rijksuniversiteit Groningen, gespecialiseerd in parlementaire controle en toezicht, in overheidsorganisatierecht en in wetgevingsvraagstukken;
- Prof. dr. Heinrich Winter, hoogleraar bestuurskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen, en expert op het gebied van (wets)evaluatieonderzoek;
- Prof. dr. Tjerk Budding, professor in public sector accounting aan Vrije Universiteit Amsterdam, opleidingsdirecteur Public Control aan het Zijlstra Center, expert op of op het gebied van publieke verantwoording;
- Dr. Johan de Kruijf, universitair docent bestuurskunde aan de Radboud Universiteit Nijmegen, en expert op het gebied van verzelfstandigingen.

Het rapport dat ter verzending voorligt is het resultaat van een onafhankelijk begeleid evaluatieonderzoek. De begeleidingscommissie was tijdens het proces onder andere betrokken bij de onderwerpselectie en adviseerde op de onderzoeksmethodiek. Na afloop hebben de wetenschappelijke leden, hierboven genoemd, een verslag geschreven met betrekking tot de kwaliteit van het onderzoek en de betrokkenheid van de commissie. Dit verslag dient als validatie van de onafhankelijkheid en gaat als bijlage met het rapport mee.

Toezeggingen

Met het rapport worden een aantal van uw toezeggingen aan de Kamer afgedaan. U heeft toegezegd dat u:

- het beroep op artikel 2.27 lid twee en de aantallen ISB's onderzoekt (Kamerstukken II, 2022, 33 670, nr. 15);
- artikel 3.1 meeneemt in de selectie onderwerpen (Kamerstukken II, 2022, 33 670, nr. 15);
- de rol van de minister van Financiën op het gebied van begrotingsbeheer en financieel beheer meeneemt (Kamerstukken II, 2021, 35 830 IX, nr. 10);
- het onderwerp verplichtingen meeneemt (Kamerstukken II, 2021, 31 865, nr. 194);
- ingaat op de fondssystematiek, als gevolg van het beleidsdebat in de Eerste Kamer op 4 april 2023 over extrabudgettaire financiering via fondsen en andere initiatieven.

Verder onderzocht de evaluatie op welke wijze het parlementair budgetrecht voor private overeenkomsten kan worden versterkt, in reactie op de motie van Kamerlid Nijboer (Kamerstukken II, 2021, 35 830, nr. 11). De evaluatie onderzocht deze zaken en het rapport doet hier aanbevelingen over.

Bevindingen en aanbevelingen rapport

De hoofdvraag van het evaluatieonderzoek is: is de CW doeltreffend en doelmatig? Om dit te beantwoorden richtte de evaluatie zich op 14 onderwerpen. De selectie van de onderwerpen is op basis van toezeggingen, onderwerpen die volgen uit de modernisering van de wet en zaken rondom het stelsel die aandacht behoeven.

De evaluatie vindt dat de CW 2016 de doelen van de modernisering treft. De onderwerpenstructuur van de CW wordt gewaardeerd en de begrippenlijst is een goede toevoeging. Er liggen in de CW verbetermogelijkheden in het taalgebruik en het definiëren van enkele begrippen. Het is van belang aandacht te houden

voor de uitvoerbaarheid van de wet door te zorgen voor goede afstemming met de financiële functie en goed doorlopende begrotingsprocessen.

Om de doelen van de CW en de onderliggende regelgeving te laten doorwerken naar de praktijk, is de aanbeveling van het rapport om in te zetten op opleidingen en verbetering van communicatie. Het doel is kennis van de CW vergroten.

Het rapport geeft verder een aantal specifieke aanbevelingen voor de onderwerpen die volgen uit de toezeggingen.

- *Artikel 2.27*: het ministerie van Financiën heeft stappen gezet met het amendement Heinen en een extra begrotingsmoment rond Prinsjesdag. Als de aanpassingen naar tevredenheid functioneren, is het advies deze te laten meelopen met een wijziging van de CW.
- *Artikel 3.1*: artikel 3.1 stelt eisen aan voorstellen, voornemens en toezeggingen. Het artikel blijkt doeltreffend en het rapport adviseert het artikel niet te wijzigen. Wel is de aanbeveling meer in te zetten op integratie, verduidelijking van begrippen en de betrokkenheid van het parlement stimuleren.
- *De voorhangprocedure (artikel 4.7)*: de aanbeveling is aan het parlement om in gesprek te gaan over de behoefte aan afbakening op thema's of grensbedragen voor het voorhangen van privaatrechtelijke rechtshandelingen. Ook verdient de wet aanpassing zodat wijzigingen van zeggenschap in statuten ook voorgehangen moeten worden. Verder: verduidelijk de term doen oprichten, de dertigdagertermijn en vergroot de bekendheid van de voorhangprocedure.
- *Begrotingsfondsen (artikel 2.11)*: om het gebruik van het instrument fondsen te verbeteren adviseert het rapport een afwegingskader in te stellen en een onderzoek naar de werking uit te voeren. Daarnaast om aanpassingen in modellen van de Regeling Rijksbegrotingsvoorschriften (RBV) te verkennen, met als doel de presentatie van begrotingen en jaarverslagen voor de begrotingsfondsen inzichtelijker te maken en om de autorisatiemogelijkheden in lijn te brengen met meerjarige budgetten.
- *De rol van de minister van Financiën in financieel beheer en begrotingsbeheer*: Er is behoefte aan meer duidelijkheid over wat de rol en verantwoordelijkheid inhoudt van een beleidsdepartement, met name over het begrotingsbeheer. Dit kan worden benadrukt door in opleidingen kennis en bewustzijn te creëren en de verantwoordelijkheden te concretiseren.
- *Verplichtingen*: de aanbeveling is om op basis van concrete casuïstiek meer duidelijk te maken hoe we met het verplichtingenbegrip moeten omgaan, zonder daarbij de wet- en regelgeving aan te passen. Ook is het belangrijk om te bezien of er een doelmatige manier is om meer relevante informatie over verplichtingen en verplichte kasbudgetten te verstrekken.

Daarnaast schetst het rapport een top-down doelenboom om de doelen van de CW in kaart te brengen. Hieruit volgt een aantal onderwerpen die de evaluatie meeneemt. Het onderzoek leidt tot de volgende aanbevelingen:

- *Risicomanagement*: het rapport beveelt aan om risicomanagement in de CW op te nemen. De meest voor de hand liggende plaats daarvoor is artikel 4.1, als verantwoordelijkheid van de minister.
- *Zero base*: zero-base budgetteren is zinnig, maar niet om integraal te implementeren. De aanbeveling in deze evaluatie is: schenk in de

evaluatiecyclus meer aandacht aan de mogelijkheid om beleid af te schaffen.

- *Meerjarig budgetteren*: aandacht voor meerjarigheid is noodzakelijk, maar niet altijd en overal. Het rapport beveelt aan in te zetten op strategische meerjarenplanningen en verbetering van ramingen via risicoanalyses en onderzoek.
- *Verwevenheid tussen de eerste en tweede lijn control*: de praktijkervaring is dat de verhouding tussen directies Financieel-Economische Zaken en beleid niet altijd aansluit op de ideale verwevenheid. De aanbevelingen zijn om op de vakdepartementen meer in te zetten op risicomanagement en opleidingen bij beginnende ambtenaren, bijvoorbeeld via een basiscursus comptabele regelgeving.

Vervolg proces

De kabinetsreactie zal onderdeel zijn van een bredere hoofdlijnenbrief die invulling geeft de toezegging om integraal de ontwikkelingen van de diverse onderdelen van het comptabele bestel inzichtelijk te maken en aan te geven welke eventuele aanvullende acties hieraan gekoppeld zouden kunnen worden. Deze brief is door u toegezegd voor het vierde kwartaal van 2023. Gezien de demissionaire status van het huidige kabinet ligt het niet voor de hand dat deze hoofdlijnenbrief onder dit kabinet tot stand komt. Het advies is een inhoudelijke reactie aan een nieuw kabinet te laten.

Communicatie

Geen actieve communicatie noodzakelijk tot de kabinetsreactie geformuleerd is.

Politiek/bestuurlijke context

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESLISSING

Aan
de minister

Besproken

Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

BZ-nota kabinetsreactie Evaluatie CW aan volgend kabinet

Datum

13 oktober 2023

Notanummer

2023-0000229760

Bijlagen

geen

Aanleiding

U heeft op de beslisnota over de aanbiedingsbrieven voor de evaluatie van de Comptabiliteitswet 2016 (BZ-195841) gevraagd of het logisch is om de kabinetsreactie op de evaluatie aan het volgende kabinet te laten.

De kabinetsreactie is toegezegd als onderdeel van een hoofdlijnenbrief, waarin de voorstellen van wijzigingen in het stelsel rond de CW en daaraan verwante onderwerpen (zoals verslaggevingsstelsel, brede welvaart) aan de Kamer worden voorgelegd. Zie ook onderstaand overzichtsplaatje wat we voor de rapporteurs in de Tweede Kamer hebben gemaakt.

Beslispunten

- Deze nota geeft onze overwegingen weer om de hoofdlijnenbrief inclusief kabinetsreactie aan een volgend kabinet te laten. Als u hiermee instemt is het verzoek om bijgaande aanbiedingsbrieven te ondertekenen.
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

Kernpunten

- In het voortraject van de evaluatie CW is geconcludeerd dat we de kabinetsreactie op de evaluatie zouden koppelen aan een bredere discussie over onder andere het begrotingsproces (timing), brede welvaart en het verslaggevingsstelsel. Dit naar aanleiding van een toezegging aan het lid Snels en ook de roep vanuit de Raad van State om te komen tot een bredere visie op de comptabele regelgeving en het begrotingsproces.
- De evaluatie CW is hier onlosmakelijk aan verbonden. Het loskoppelen van de evaluatie van deze hoofdlijnenbrief lijkt ons niet verstandig gelet op de samenhang in de onderwerpen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de toepassing van begrotingsfondsen, maar ook artikel 3.1 (ex ante doeltreffendheid en doelmatigheid), en de voorhangprocedure (4.7).
- Deze brede discussie over de inrichting van het totale bestel is dermate impactvol dat het ons inziens logischer is om dit aan een nieuw kabinet te laten. Hierbij geldt dat het totale afstemmingsproces, met alle stakeholders, naar verwachting nog de nodige tijd gaat kosten.
- Dit totaalplaatje (zie onderstaand) is eerder ook met de heer Sneller besproken.

Toelichting

De evaluatie van de Comptabiliteitswet 2016 (CW) ging in op de volgende onderwerpen:

- Artikel 2.27 (ISB's en beroep op spoed). De evaluatie ziet dat vooral de Staten-Generaal hier wijzigingen in willen aanbrengen, wat met amendement Heinen gebeurd is. Advies: monitor en codificeer dat;
- Artikel 3.1: ex ante doeltreffendheid/doelmatigheid bij voorstellen. De evaluatie stelt voor hier niets in te wijzigen, maar wel de informatievoorziening over 3.1 te versterken;
- De voorhangprocedure (artikel 4.7): de Kamer meenemen bij privaatrechtelijke handelingen, bv KLM of het sluiten van een overeenkomst over de gaswinning met de "Olies" (motie Nijboer). Advies van de evaluatie is om over de afbakening van wat voorhang krijgt met de Kamer in gesprek te gaan (thema's/grensbedragen) en een aantal wijzigingen aan te brengen;
- Begrotingsfondsen (artikel 2.11): de evaluatie stelt dat het artikel op zich goed werkt bij "echte" investeringsfondsen zoals het Mobiliteitsfonds, Deltafonds en Defensiematerieelfonds, maar dat afspraken in de praktijk bij de verdeelfondsen (NGF, Klimaatfonds i.o., Transitiefonds i.o.) matig zijn en daarom een aanvullend afwegingskader nodig is;
- De rol van de minister van Financiën in financieel beheer en begrotingsbeheer. De evaluatie geeft aan dat de rolverdeling zoals de CW die in de basis regelt goed is, met een belangrijke verantwoordelijkheid voor vakministers (ministeriële verantwoordelijkheid), en een ondersteunende en bevorderende rol voor de minister van Financiën. Problematisch is het feit dat men in de praktijk vaak geen weet heeft van deze inrichting of dat men van mening is dat de minister van Financiën de verantwoordelijkheid op het terrein van financieel beheer van een collega-minister moet overnemen indien zich daar problemen voordoen;
- Verplichtingen (naast kasuitgaven en kasontvangsten onderdeel van de begroting). Het rapport stelt vooral voor om hierover de informatievoorziening te versterken, zodat duidelijk is wat het verplichtingenbegrip betekent. Ook is het belangrijk om te bezien of er een doelmatige manier is om meer relevante informatie over verplichtingen en het verplichte deel van de kasbudgetten te verstrekken;
- Risicomanagement. Het rapport beveelt aan om risicomanagement in de CW op te nemen als verantwoordelijkheid voor elke minister;
- Zero-base budgetteren. De aanbeveling hier is om in de evaluatiecyclus meer expliciet de mogelijkheid te overwegen om beleid af te schaffen;
- Meerjarig budgetteren. Het rapport beveelt aan vaker strategische meerjarenplanningen te maken en ramingen te versterken;
- Verwevenheid tussen de eerste en tweede lijn control. De evaluatie ziet hier punten voor verbetering die vooral gaan over kennisoverdracht en informatievoorziening;
- Zaken over de wet zelf (moderniseringsdoelen, memorie van toelichting, uitvoerbaarheid, bekendheid van de CW en budgetrecht). Op hoofdlijnen stelt de evaluatie dat de CW doel treft, maar dat met name de uitvoerbaarheid onder druk staat door soms onduidelijke en ondoelmatige processen, en doordat het parlement begrotingen wel sneller zou mogen behandelen.

Daarnaast heeft u als missionair minister op verzoek van de Kamer toegezegd in een hoofdlijnenbrief de samenhang met diverse andere trajecten uit te werken, naast de uitkomsten van de evaluatie CW en eventuele juridische verankering daarvan (zie ook de afbeelding):

- de evaluatie van het verslaggevingsstelsel;
- het betrekken van Brede Welvaart in het begrotingsproces;
- de reactie op het advies van de Raad van State om de Miljoenennota in het voorjaar in te dienen;
- de evaluatie van de eerste ervaringen Strategische Evaluatie Agenda (SEA);
- de evaluatie 'Beleidskeuzes uitgelegd'.

Communicatie

Niet van toepassing.

Politiek/bestuurlijke context

Naar wij begrijpen zijn met name Joost Sneller en Eelco Heinen in afwachting van de evaluatie.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

TER BESPREKING 1 NOVEMBER 12:15

Aan
de minister

Rijksbegroting
Directie Begrotingszaken

Persoonsgegevens

nota

Vorbereiding gesprek 1/11 12:15

Datum
1 november 2023

Notanummer
2023-0000245660

Bijlagen
1. Brief Eerste kamer
2. Brief Tweede kamer
3. Evaluatie comptabiliteitswet

Aanleiding

De evaluatie van de Comptabiliteitswet 2016 is afgerond. U heeft verzocht om het versturen van de evaluatie en het vervolg daarop, de toegezegde hoofdlijnenbrief inclusief kabinetsreactie op de evaluatie, te bespreken (BZ 229760).

Bespreekpunten

- Deze nota geeft onze overwegingen weer om de hoofdlijnenbrief (inclusief het onderdeel kabinetsreactie op de evaluatie) niet nu op korte termijn naar de TK te sturen. Er zal uiteraard wel worden gestart met het traject om te komen tot de hoofdlijnenbrief. Dit in nauwe samenspraak met onze stakeholders, zoals de Algemene Rekenkamer (dit heeft u ook vorige week zo met de President besproken).
- Beide Kamerbrieven zijn aangepast, om te benadrukken dat we wel alvast beginnen met het proces. Als u hiermee instemt is het verzoek om bijgaande (aangepaste) aanbiedingsbrieven te ondertekenen.
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van de nu voorliggende nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

Kernpunten

- In het voortraject van de evaluatie CW is geconcludeerd dat we de kabinetsreactie op de evaluatie zouden koppelen aan een hoofdlijnenbrief. Dit naar aanleiding van een toezegging aan het lid Snels en ook de roep vanuit de Raad van State om te komen tot een bredere visie op de comptabele regelgeving en het begrotingsproces.
- Deze hoofdlijnenbrief gaat in op vier thema's (zie afbeelding onderaan deze nota, die ook is gedeeld met de heer Sneller):
 - Brede welvaart en duurzaamheid
 - Begrotingsproces en transparantie (incl. CW3.1)
 - Verslaggeving en administratie
 - Kabinetsreactie op de Evaluatie CW2016.
- Omdat een aantal onderwerpen uit de evaluatie duidelijk overlapt met vooral begrotingsproces/transparantie en administratie, zijn de hoofdlijnenbrief en een kabinetsreactie op de evaluatie sterk verbonden.
- Het is van belang dat de hoofdlijnenbrief breed gedragen wordt. Dat betekent een intensief proces met alle belanghebbenden, waarin de resultaten van de evaluatie, maar dus ook breder de onderwerpen van de hoofdlijnenbrief aan de orde komen. Te denken valt daarbij aan

komt
nieuwe
versie
besproken
1/11

gesprekken met alle departementen vanuit administratie, begrotingsproces en evaluatiefunctie, waarin ook de input uit de praktijk aan de orde komt. Daarnaast is met name met de Algemene Rekenkamer brede afstemming nodig; de president heeft ook nadrukkelijk die wens uitgesproken.

- Deze discussie over de inrichting van het totale bestel is dermate impactvol dat het onzes inziens logischer is om dit aan een nieuw kabinet te laten. Daarnaast is het, gezien het diepgaande proces en de onzekerheid over wanneer een nieuw kabinet zou starten niet handig om een onzekere deadline na te streven.

Toelichting

De evaluatie van de Comptabiliteitswet 2016 (CW) ging in op de volgende onderwerpen:

- Artikel 2.27 (ISB's en beroep op spoed). De evaluatie ziet dat vooral de Staten-Generaal hier wijzigingen in willen aanbrengen, wat met amendement Heinen gebeurd is. Advies: monitor en codificeer dat;
- Artikel 3.1: ex ante doeltreffendheid/doelmatigheid bij voorstellen. De evaluatie stelt voor hier niets in te wijzigen, maar wel de informatievoorziening over 3.1 te versterken;
- De voorhangprocedure (artikel 4.7): de Kamer meenemen bij privaatrechtelijke handelingen, bv KLM of het sluiten van een overeenkomst over de gaswinning met de "Olies" (motie Nijboer). Advies van de evaluatie is om over de afbakening van wat voorhang krijgt met de Kamer in gesprek te gaan (thema's/grensbedragen) en een aantal wijzigingen aan te brengen;
- Begrotingsfondsen (artikel 2.11): de evaluatie stelt dat het artikel op zich goed werkt bij "echte" investeringsfondsen zoals het Mobiliteitsfonds, Deltafonds en Defensiematerieelfonds, maar dat afspraken in de praktijk bij de verdeelfondsen (NGF, Klimaatfonds i.o., Transitiefonds i.o.) matig zijn en daarom een aanvullend afwegingskader nodig is;
- De rol van de minister van Financiën in financieel beheer en begrotingsbeheer. De evaluatie geeft aan dat de rolverdeling zoals de CW die in de basis regelt goed is, met een belangrijke verantwoordelijkheid voor vakministers (ministeriële verantwoordelijkheid), en een ondersteunende en bevorderende rol voor de minister van Financiën. Problematisch is het feit dat men in de praktijk vaak geen weet heeft van deze inrichting of dat men van mening is dat de minister van Financiën de verantwoordelijkheid op het terrein van financieel beheer van een collega-minister moet overnemen indien zich daar problemen voordoen;
- Verplichtingen (naast kasuitgaven en kasontvangsten onderdeel van de begroting). Het rapport stelt vooral voor om hierover de informatievoorziening te versterken, zodat duidelijk is wat het verplichtingenbegrip betekent. Ook is het belangrijk om te bezien of er een doelmatige manier is om meer relevante informatie over verplichtingen en het verplichte deel van de kasbudgetten te verstrekken;
- Risicomanagement. Het rapport beveelt aan om risicomanagement in de CW op te nemen als verantwoordelijkheid voor elke minister;
- Zero-base budgetteren. De aanbeveling hier is om in de evaluatiecyclus meer expliciet de mogelijkheid te overwegen om beleid af te schaffen;
- Meerjarig budgetteren. Het rapport beveelt aan vaker strategische meerjarenplanningen te maken en ramingen te versterken;

- Verwevenheid tussen de eerste en tweede lijn control. De evaluatie ziet hier punten voor verbetering die vooral gaan over kennisoverdracht en informatievoorziening;
- Zaken over de wet zelf (moderniseringsdoelen, memorie van toelichting, uitvoerbaarheid, bekendheid van de CW en budgetrecht). Op hoofdlijnen stelt de evaluatie dat de CW doel treft, maar dat met name de uitvoerbaarheid onder druk staat door soms onduidelijke en ondoelmatige processen, en doordat het parlement begrotingen wel sneller zou mogen behandelen.

U heeft op verzoek van de Kamer toegezegd in een hoofdlijnenbrief de samenhang met diverse andere trajecten uit te werken, naast de uitkomsten van de evaluatie CW en eventuele juridische verankering daarvan (zie ook de afbeelding):

- de evaluatie van het verslaggevingsstelsel;
- het betrekken van Brede Welvaart in het begrotingsproces;
- de reactie op het advies van de Raad van State om de Miljoenennota in het voorjaar in te dienen;
- de evaluatie van de eerste ervaringen Strategische Evaluatie Agenda (SEA);
- de evaluatie 'Beleidskeuzes uitgelegd'.

Communicatie

Geen actieve communicatie noodzakelijk tot de hoofdlijnenbrief inclusief kabinetsreactie geformuleerd is.

Politiek/bestuurlijke context

In BZ 195841 staat een overzicht van moties/toezeggingen die deze brieven invullen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Verbetering rijksbrede financiële informatievoorziening

 Brede Welvaart en duurzaamheid

- ✓ Brede welvaart centraler in de Miljoenennota 2023, aan de hand van zeven prioriteiten op het gebied van brede welvaart (obv coalitieakkoord)
- Koppelen Monitor Brede Welvaart op hoofdlijnen aan de departementale beleidsterreinen en begrotingen 2024 (factsheets CBS en reflectie in beleidsagenda)
- Duurzaamheidsverslaggeving: onderzoek naar (on)mogelijkheden of het Rijk kan gaan rapporteren conform Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

 Begrotingsproces en transparantie

- ✓ Versterking budgetrecht parlement CW 2016
- ✓ Meerjarige Voorjaarsnota 2022
- Centrale ronde ISB's 2023 op Prinsjesdag 2023
- Verdere ontwikkeling rijksfinancien.nl
- Evaluatie 'Beleidskeuzes uitgelegd', werkwijze o.b.v. art. 3.1 CW 2016 (zomer 2023 gereed)
- Lancering Beleidskompas tbv betere onderbouwing beleid (voorjaar 2023)
- Start evaluatie Strategische Evaluatie Agenda's (najaar 2023)

 Verslaggeving, administratie en beheer

- Verbetering verslaggevingsstelsel en financiële informatievoorziening;
 - verbeteren informatievoorziening rondom financiële risico's in FJR 2022
 - pilots baten-lasten informatie bij RWS en Defensie (inzicht in bezit)
- Taskforce Verbetering Financieel Beheer (tot medio 2023)
- Digi-schatkistbankieren (live medio 2023)
- Vergroten inzicht ICT kosten (traject van BZK)
- Programma Toekomst financiële administraties (Eén financieel ecosysteem (2026-2030))

 Evaluatie Comptabiliteitswet 2016

Verdieping op de volgende onderwerpen:

- ISB's en beroep op artikel 2.27
- Artikel 3.1
- Voorhangprocedure privaatrechtelijke overeenkomsten (artikel 4.7)
- Begrotingsfondsen (artikel 2.11)
- Uitvoerbaarheid
- Budgetrecht / meerjarigheid

} Zomer 2023 gereed

